

Arbejdsmiljørådet har fokus på farlige gasser

Hvad sker der i lastrummet, når fisken er fanget?
Hvordan og hvorfor udvikles der farlige gasser?
Fiskeriets Arbejdsmiljøråd er i gang med at finde svarene ved målinger af gas i industrilaster og årsagsforklare.

Læs mere på siderne 12-13

Fiskeriets Arbejdsmiljøråd - tema om gas

Arbejdsmiljørådet vil forebygge gasulykker

Gas Nye gasdetektorer, der opsamler målingerne, skal gøre rådet og fiskerne klogere på risiko

Af René Dandanell

Da to fiskere tidligere på sommeren omkom under losning af en last med brislinger, var det sandsynligvis en gasart, der var årsag til at døden indtraf hos de to. Derfor er arbejdet med at forebygge og forbedre sikkerheden sat i gang fra Fiskeriets Arbejdsmiljøråd.

For nylig var konsulent Lars Høgner fra Fiskeriets Arbejdsmiljøråd i Strandby til en snak på kajen med en række brislingefiskere. Baggrunden var den tragiske hændelse, men formålet med besøget var at øge sikkerheden for fiskerne.

Og der skal ikke meget til, før ulykken kan opstå.

- Der skal kun et kvart kilo fordærvet fisk til at udvikle giftige gasser som svovlbrinte i lasten. Derfor er det vigtigt at arbejdet i industrilasten omhyggeligt planlægges, således at det er sikkerhedsmæssigt forsvarligt at udføre uanset størrelse af lasten og varigheden af arbejdet, siger Lars Høgner.

Han undrer sig over, at målinger i lasten viser meget forskellige værdier, og endda værdier over grænseværdien. Den undren kommer der måske snart svar på, når en række værdier er blevet analyseret. De enkelte fiskefartøjer har nemlig en Dräger-gasdetektor med om bord, og den kan opsamle målinger med henblik på senere analyse.

- I den nye gasdetektor, som anvendes i Strandby, er der mulighed for at gemme de målte værdier, og efterfølgende få dem vist på en computer, siger Lars Høgner.

Gasdetektoren kan have

Arbejdsmiljøkonsulent Lars Høgner viser en friskluftsmaske med en 20 meter slange. Foto: Claus Hjørne.

fra en til flere sensor, er der kontinuerligt måler koncentration af de valgte gasser. Alt efter hvilken type gas har gasdetektoren to alarm niveauer. Den første alarm er en advarsel om, at den pågældende gas er til stede, her bør man tage visse forholdsregler som fx udluftning og skærpet opmærksomhed, når man specielt åbner op ind til andre dele af lastrummet.

- Der skal dog ikke være tvivl om, at når alarmen går, så går man ud, pointerer Lars Høgner.

Den anden alarm derimod er en advarsel om at grænseværdien er overskredet, eller sagt med andre ord at man bør forlade lasten omgående.

- Når man anvender en gasdetektor der måler på flere gasser, er det vigtigt, når man får en alarm, at undersøge hvilken gas der giver alarmen. Grænseværdier kan ikke ændres og skal tages meget alvorlig, siger Lars Høgner.

Udover målingen af gas under arbejdet er der også et par opgaver inden arbej-

det påbegyndes. Lars Høgner peger på, at der skal kigges på, hvilke forholdsregler, der skal tages, for eksempel brugen personligt sikkerhedsudstyr. Det er også vigtigt at gøre sig klart, hvordan beredskabet skal være, hvis ulykken sker.

- Det er ligeledes vigtigt at planlægge det forebyggende arbejde, som omhandler en grundig og effektiv rengøring af lasten efter den er tømt, da selv små mængder "glemt" fisk kan skabe en farlig situation, siger Lars Høgner, der også tilføjer, at det ikke kun handler om Strandby. Lignende ulykker kan ske andre steder, og derfor opfordres fiskere i andre havne til at få besøg af Arbejdsmiljørådet til en snak om losning af industrifisk.

Derudover er Fiskeriets Arbejdsmiljøråd i gang med uddybende materiale om emnet, ligesom der i løbet af kort tid præsenteres en video med fokus på sikker losning.

Opsamling af data skal danne mønster

Gas Fiskerne efterlyser svar på, hvordan og hvornår de farlige gasser udvikles

Af René Dandanell

Det har skabt stor utryghed omkring losning af industrifisk, at to fiskere i sommers omkom efter at der opstod farlige gasser i lasten. Derfor ønsker fiskerne at blive klogere på, hvad der sker i lasten, når den er fuld af industrifisk, så situationen ikke opstår igen.

Derfor har Fiskeriets Arbejdsmiljøråd været i Strandby til en snak på kajen med de fiskere, der lander industrifisk.

- Vi er blevet en lille smule klogere, men stadig ikke nok, siger Michael Nielsen, skipper på FN 109 Nordland, der fisker brisling året rundt fra Strandby.

Utrygheden er stadig stor i forhold til den proces, som sker om bord i fiskefartøjet. For der er mange faktorer, der spiller ind, når udviklingen af de farlige gasarter sker. Tidligere har fiskerne oplevet stor usikkerhed i målingen af gasser om bord, men da Fiskeriets Arbejdsmiljøråd var i Strandby blev der målt med gasdetektorer fra Dräger, uden at det viste de store udsving på målingerne.

De nye målere fra Dräger er nu kommet om bord på fiskefartøjerne.

- Alle har fået måleapparater om bord, ligesom Grenå Lossekompani har et ved lossepumpen, fortæller Ejner Klitlund, skipper på FN 267 Emilie.

Fordelen ved det udstyr er, at data kan opsamles og dermed kan der dannes et billede af, hvornår og hvordan udviklingen er i de farlige gasser. For udover målingerne med gas-

detektoren skal fiskerne også løbende notere fakta om fiskeri og hvor lang tid lasten har været om bord. Håbet er, at det kan finde nøglen til en række svar.

Diskussion i gang

Besøget har sat diskussionen i gang om, hvorfor fisken reagerer anderledes i visse situationer og måske udgør en risiko. En af teorierne, der skal afprøves, er om det vand, der tages ind ved losningen udgør en risiko. Også temperaturen kan spille en rolle for selv få graders ændring i temperaturen kan gøre en stor forskel.

- Jeg har det sådan, at jeg tror, det er når tingene er ekstreme, som de har været i sommers. Både vandtemperaturen, luften og fisken, og det hele var noget varmere, end det plejer at være. En grad mere kan give en kædereaktion, siger Ejner Klitlund.

- Det er jo ikke fordi halvanden dag gammel fisk, det i sig selv er alarmerende. For så kan vi aldrig lande fisk. Der er folk, der kommer med fisk, der er både 10 og 12 dage gammel. Det er, når der er noget ekstremt, tror Ejner Klitlund.

Efter besøget er fokus på sikkerheden ændret. Skipper Michael Nielsen fortæller, at der mellem besætningerne er en vis konkurrence i at få så lave målinger som muligt.

Også Ejner Klitlund nævner, at besøget har været gavnligt.

- Vi fik da noget ud af det alle sammen, siger han og fortæller, at der også er blevet indsat yderligere et afsnit i Arbejdspladsvurderingen om håndteringen af industrilosning.

Direktør
Flemming Nygaard
Christensen
51 52 77 66
flemming@fa.dk

Arbejdsmiljøkonsulent
Karsten Korsgaard
Risikovurdering, støj, arbejdsmiljø
og sikkerhed generelt
51 52 17 66 • karsten@fa.dk

Arbejdsmiljøkonsulent
Erik Petersen
Risikovurdering, støj, arbejdsmiljø
og sikkerhed generelt
51 52 67 66 • erik@fa.dk

Arbejdsmiljøkonsulent
Lars Høgner
Risikovurdering, støj, arbejdsmiljø
og sikkerhed generelt
51 52 78 66 • lars@fa.dk

Bogholder/sekretær
Ann Samsing
Bogholderi og kontorarbejde
51 52 74 66 • ann@fa.dk

FISKERIETS ARBEJDSMILJØRÅD

Auktionsgade 1b
6700 Esbjerg

Tlf. 75 18 05 66
Fax 75 18 05 75

www.f-a.dk
e-mail: post@f-a.dk

Kontortider

Mandag - torsdag kl. 8.00-15.30

Fredag kl. 8.00-14.30

Fiskeriets Arbejdsmiljøråd - tema om gas

Værd at vide om gasulykker

Fiskeriets Arbejdsmiljøråd beskriver her en række forhold omkring gas i industrilaster, både hvordan det kan opstå, og hvad der skal gøres, hvis uheldet er sket.

Svovlbrinte er en tung gas der lægger sig i bunden af lasten eller mellem fisken hvis lasten er fyldt godt op. Denne gas fremkommer når fisk fordæres, hvilket er en proces der starter lige fra fisken er fanget. Ved høje temperaturer fx i sommerperioden, fremskyndes dannelsen af svovlbrinte, der kan nedsættes ved at sænke temperaturen i lasten til under 3°C på 6 timer. Hvis man har dagsfiskeri uden eller med begrænset nedkøling af fisken, skal man være særlig opmærksom på svovlbrinte niveauet, inden man går ned i lasten og under arbejdet. Svovlbrinte er en farlig gas, der fortrænger ilten, hvilket vil sige at ilt niveauet tilsvarende falder samtidig med at koncentration af svovlbrinte stiger. Dette udløser en lav alarm, når ilt niveauet er under 19 procent, hvor der samtidig kan forekomme en alarm på svovlbrinte.

Lugtfri ved høj koncentration

Svovlbrinte har en meget karakteristisk lugt af rådne æg, men ved høje koncentration over 100 - 150 ppm lammes lugtesansen, det er derfor vigtigt at bruge

gasdetektoren inden man går ned i lasten og under hele arbejdet. Den lave alarm er ved 5 ppm, her kan der ved langvarig udsættelse opstå kvalme, tåreflåd af øjne, hovedpine eller tab af søvn. Den høje alarm ved 10 ppm kan udløse træthed, mistet appetit, hovedpine, svimmelhed og dårlig hukommelse. Hvis koncentration er på 50 - 100 ppm kan man opleve hoste, øjenirritation, tab af lugtesansen efter 5-15 minutter, efter 15-30 minutter problemer med vejrtrækning, dødsighed og halsirritation efter 1 time. Ved 500 - 1000 ppm er der tale om hurtig bevidstløshed eller øjeblikkelig kollaps efter 1 til 2 vejrtrækninger, hvor døden indtræffer indenfor få minutter.

Brug sele

Hvis ulykken sker nede i lasten, er det vigtigt at man har det rigtige redningsudstyr. De personer der arbejder i lasten skal bære en H-sele, der giver mulighed for at fastgøre en sikkerhedslinje som bruges til at bjærge personen. Når man går ned i en last for at bjærge en person, skal man anvende friskluftsforsynet åndedrætsværn. Det kan være fartøjets røg-dykker udstyr eller andet godkendt udstyr, der skal have en kapacitet svarende til en indsats på minimum 30 minutter.

Et ønske om at blive klogere

Gas Fiskeriets Arbejdsmiljøråd i gang med undersøgelser i Strandby

Af René Dandanell

Det henstår fortsat som lidt af en gåde, hvorfor en last med brisling tidligere på sommeren førte til dødsfald af to fiskere i Strandby havn. For at blive klogere på det emne blev kontakten til Fiskeriets Arbejdsmiljøråd skabt, og Lars Høgner fra Arbejdsmiljørådet besøgte Strandby Havn. Her overværede han en losning af en last på FN 109 Nordland, og det åbnede op for en diskussion om de farlige punkter.

- Vi har et ønske om at blive klogere, og der blev skabt en god dialog på kaffen, fortæller Claus Hjørne Pedersen, formand for Strandby Fiskeriforening, der roser Lars Høgner fra Arbejdsmiljørådet.

- Han forstod vores spørgsmål, siger Claus Hjørne Pedersen, der sender en opfordring til andre havne om at tage kontakt til Arbejdsmiljørådet for at få gode råd til losning, så noget lignende som i Strandby ikke sker i andre havne.

Efter besøget på havnen har fartøjerne fået gas-de-

tektorer om bord.

- Vi må bruge de redskaber, der er til rådighed, siger fiskeriforeningsformanden.

Der er dog stadig stor usikkerhed omkring både prøvernes værdier, men også hvordan og hvornår de farlige gasser opstår? Hvordan opfører fisken sig om bord og når der tages prøver af den? Hvad sætter tingene i gang? Og hvorfor reagerer fisken anderledes?

Det er spørgsmål, som stadig henstår som uafklarede.